

10. Lavbundsarealer

Mange lavtliggende arealer langs vandløb har et højt humusindhold. Mange af disse jorde er på et tidligt tidspunkt drænet/grøftet med henblik på landbrugsmæssig udnyttelse. Ved denne afvanding kommer der ilt til humusjorden, og den nedbrydes. Dette medfører, at jorden over tid sætter sig (synker). Efter mange år vil sådanne arealer ofte være præget af hyppigere oversvømmelser, og efterhånden bliver områderne sværere og sværere (umulige) at afvande via vandløbet. I oplandet til Limfjorden er der flere områder, hvor landmændene i de "våde" år oplever disse problemer med lavtliggende/hyppigt oversvømmede jorde tæt på vandløb.

En løsning kunne være, at indstille dyrkningen i disse ådale, især i de vandløbsnære arealer, hvor der er risiko for oversvømmelser. I meget brede ådale og flade områder vil denne løsning dog medføre, at meget store landbrugsarealer vil blive direkte påvirket eller bliver ikke dyrkbare. Løsningen indebærer derfor, at der udarbejdes en målrettet politik på området, og at der gøres en aktiv indsats for at ændre arealanvendelse med de mulige instrumenter og tilskudsordninger.

Etablering af vådområder forudsætter en grundig analyse af problemstillingerne, den berørte lovgivning og de samfundsøkonomiske forhold.

Ved tiltag f.eks. ved etablering af diger for at sikre en fortsat landbrugsdrift på nogle arealer, skal der tages de nødvendige hensyn til den tørre natur.

Problemstillinger med oversvømmelse af lavbundsarealer genfindes også mellem Havet/Fjorden og kystlandskabet.

For dyrkede områder, hvor en hævet vandstand vil oversvømme arealerne, bør det vurderes, om nuværende dyrkningspraksis skal fortsættes eller om dyrkningen af arealerne bør indstilles. Oversvømmelser af dyrkede arealer kan også give anledning til udledning af fosfor til vandmiljøet.

I naturområder, der ved en hævet vandstand er oversvømmede, og hvor denne oversvømmelse bidrager til naturindholdet, bør dette samspil ikke hindres.

Definition

Lavbundsarealer er områder med høj grundvandsstand, eller områder der tidligere har været vådområder, herunder kunstigt afvandede og drænede ådalsstrækninger, søer samt fjordarealer.

Potentielle vådområder er arealer, der kan danne grundlag for genopretning af vådområder med henblik på bl.a. at reducere udledningen af kvælstof til vandmiljøet.

Retningslinje 10.1 Lavbundsarealer

Der skal i lavbundsarealer, jf. Kort 10 ved byggeri og anlæg tages højde for en evt. vandstandsstigning.

Retningslinje 10.2 Potentielle vådområder

I de potentielle vådområder, jf. Kort 10, kan der gennemføres projekter, der genopretter lavbundsarealerne som vådområder med henblik på at reducere udledningen af kvælstof til vandmiljøet. Ved konkrete projektforslag skal det sikres, at projektet er foreneligt med naturbeskyttelsesinteresser, og at betydningen for eksisterende og planlagte tekniske anlæg vurderes.

Retningslinjer og bemærkninger

Nuværende lavbundsarealer med høj grundvandsstand, men også tidligere vådområder såsom kunstigt afvandede og drænedes ådalsstrækninger, søer samt fjordarealer vil kunne udvikle sig eller genoprettes til værdifulde naturområder, hvis afvandingen ophører eller reduceres. Nogle steder vil de landskabelige, geologiske og kulturhistoriske interesser medføre, at områderne ikke kan oversvømmes, da disse interesser vægtes højere. På lavbundsarealer, hvor naturtilstanden kunstigt er ændret, skal nødvendigt byggeri og anlæg udformes på en sådan måde, at det tager hensyn til en eventuel fremtidig vandstandshævning, såfremt genopretning af området kan blive aktuel. Retningslinjen berører ikke eksisterende, lovlig virksomhed og anvendelse.

For at leve op til målsætningen i Vandplanen og Vandmiljøplanerne skal der gennemføres projekter, der genopretter vådområder. Genopretningen kan ske i de områder, der er udpegede som potentielle vådområder.

I Jammerbugt Kommune er følgende lokaliteter udpeget som potentielle vådområder: Ryaa øst for Pandrup, ved Ulvedybet, ved Limfjorden sydvest for Attrup, Lørsted Mølleå øst for Bonderup, Haverslev Mølleå syd for Bonderup og Bisbæk øst for Manstrup.

Der kan anvendes flere forskellige metoder så som:

- Ved at afbryde dræn og grøfter i ånære arealer.
- Oversvømme områder med vand fra drænedes arealer oven for ådalen.
- Hæve vandstanden i vandløb.
- Oversvømmelse af fjordnære arealer.

Ved hvert projekt gennemføres først en forundersøgelse, der skal klarlægge, om projektet kan realiseres, og om det vil få den ønskede næringsstofreducerende effekt. Forundersøgelsen skal også beskrive de tekniske muligheder, konsekvenserne af omlægning til vådområder for de berørte parter, disses muligheder for kompensation, samt behovet for afværgeforanstaltninger i forhold til nabojerde og tekniske anlæg m.v.

De udpegede områder vil ofte være en blanding af arealer i omdrift samt enge og moser, der rummer naturværdier. Nogle af disse arealer vil således være beskyttet efter Naturbeskyttelsesloven, og en ændring her kræver dispensation.

For konkrete projekter på lavbundsarealer, der samtidig er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder eller ligger i tilknytning hertil, skal der i forbindelse med forundersøgelsen gennemføres en konsekvensvurdering for de arter og naturtyper, området er udpeget for. Inden for udpegningen kan der være enkelte mindre arealer, der er omfattet af en fredning efter Naturbeskyttelsesloven. Her skal det ligeledes i forbindelse med konkrete projekter vurderes, om fredningen er til hinder for en ændring af vandstanden.

Genopretning af et vådområde vil betyde, at jorden ikke længere må dyrkes

eller gødskes. Arealerne må derimod gerne afgræsses eller anvendes til høslæt, men store dele af områderne vil sandsynligvis enten stå under vand eller være så fugtige, at de ikke længere kan anvendes landbrugsmæssigt.

I planperioden vil effekten af vintervådlægning af lavbundsarealer, primært i pumpe- digelag, blive undersøgt med henblik på en vurdering af, om det vil være et brugbart virkemiddel til at reducere kvælstofudvaskningen til Limfjorden og derved medvirke til at opfylde Vandplanens krav om god økologisk tilstand.

I de potentielle vådområder skal der tages stilling til, om et byggeri eller anlæg skønnes at kunne forhindre en fremtidig vandstandshævning, om der skal meddeles afslag til ansøgningen, eller om der skal stilles krav om, at byggeriet udformes og placeres, så det tager hensyn til en eventuel fremtidig vandstandshævning.

Retningslinje 10.3 Bebyggelse i potentielle vådområder

Potentielle vådområder skal friholdes for byggeri og anlæg m.v., som kan forhindre, at de kan genoprettes som vådområder.

Kort 10 – Lavbundsarealer

Lavbund

Potentielle vådområder

Kort 10 Lavbundsarealer

Signaturforklaring

Lavbund

Potentielt vådområde

Kortet illustrerer de bindinger der er for netop dette kapitel. Kortet er tænkt som et oversigtskort. Kortet findes i digital udgave på www.jammerbugt.dk under Helhedsplan '09. Her er der mulighed for at zoome ind til et givent område.

